

Dosarul nr. 2rac-236/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Holban)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Buhnaci, D. Dulghieru, V. Sîrbu)

ÎNCHEIERE

15 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și Societatea cu Răspundere Limitată „Fly One”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Fly One”, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la încasarea penalității și dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 16 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și Societatea cu Răspundere Limitată „Fly One” și a fost menținută hotărârea din 30 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 09 iulie 2020, Autoritatea Aeronautică Civilă a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Fly One”, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la încasarea penalității și dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că SRL „Avia Invest” în calitate de operator de aerodrom, în temeiul Legii aviației civile nr. 1237 din 09 iulie 1997, este obligată la achitarea plăților de supraveghere pentru menținerea condițiilor de certificare a operatorilor de aerodrom, care trebuie transferate până la data de 25 a lunii imediat următoare. SRL „Avia Invest” nu s-a conformat legii, acumulând datoriile pentru luna septembrie în mărime de 7 273 541,94 de lei, pentru luna octombrie 2017 – 5 472 738,04 lei și pentru luna noiembrie 2017 – 4 475 786,40 de lei, în total 17 222 066,38 de lei.

A menționat că, având în vedere că SRL „Fly One” acumulase o datorie impunătoare față de SRL „Avia Invest” și în scopul stingerii datoriei ultimei față de

Autoritatea Aeronautică Civilă, la data de 22 decembrie 2017, între SRL „Avia Invest” în calitate de cedent, Autoritatea Aeronautică Civilă în calitate de cesionar și SRL „Fly One” în calitate de debitor, au fost încheiate contractele de cesiune de creanță nr. 3/17, nr. 4/17 și nr. 5/17 prin care cedentul a cedat, cesionarul a preluat, iar debitorul a acceptat transmiterea de la cedent la cesionar a creanței în sumă de 7 273 541,94 de lei conform contractului nr. 3/17 din 22 decembrie 2017, 5 472 738,04 lei conform contractului nr. 4/17 din 22 decembrie 2017 și 4 475 786,40 lei - conform contractului nr. 5/17 din 22 decembrie 2017. Astfel, suma totală cesionată constituia 17 222 066,38 de lei.

Conform pct. 2 din contractul nr. 4/17 din 22 decembrie 2017, la data semnării contractului SRL „Fly One” cunoștea că obligația preluată este în întârziere și că este garantată cu penalitate, însă, obligându-se să stingă această datorie până la data de 25 mai 2018, a fost de acord să achite, pe lângă datoria în sumă de 5 472 738,04 lei și penalitatea în mărime de 0,05% pe care ar fi plătit-o cedentul, calculată începând cu ziua semnării contractului până la data de 25 mai 2018. Iar, conform pct. 6 din contractul nr. 4/17 din 22 decembrie 2017, în cazul nerespectării de către debitor a acestui termen, adică neonorării obligațiilor începând cu ziua semnării contractului și până la data de 25 mai 2018, Autoritatea Aeronautică Civilă era în drept de a se adresa cu o acțiune în instanțele judecătorești, fără somație și fără acordarea unui termen de grație, având dreptul de a cere și dobânzi de întârziere și pentru perioada de după 25 mai 2018 până la stingerea integrală a datoriei.

Reclamanta a susținut că, SRL „Fly One” cu rea credință nu și-a onorat obligațiile contractuale, motiv din care s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată prin care a solicitat încasarea datoriei conform contractului nr. 4/17 din 22 decembrie 2017 în sumă de 5 472 738,04 lei, penalității în mărime de 0,05% pentru fiecare zi de întârziere începând cu data de 22 decembrie 2017 inclusiv și până la data pronunțării hotărârii, precum și a dobânzii legale de întârziere conform art. 619 din Codul civil (în vigoare la data înaintării acțiunii), calculate de la data scadentă (22 decembrie 2017) până la data pronunțării hotărârii.

A notat că, prin hotărârea din 20 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, acțiunea a fost admisă integral, fiind dispusă încasarea de la SRL „Fly One” a datoriei conform contractului de cesiune de creanță nr. 4/17 din 22 decembrie 2017 în mărime de 5 472 738,04 lei, dobânzii legale de întârziere calculate pentru perioada 22 decembrie 2017 – 20 noiembrie 2018 în mărime de 776 229,18 lei, precum și penalității în mărime de 0,05% pentru fiecare zi de întârziere, calculate pentru perioada 22 decembrie 2017 – 20 noiembrie 2018 în mărime de 913 974,25 de lei. Nefiind de acord cu hotărârea dată, pârâtul a contestat-o cu apel, care însă, prin încheierea din 28 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost restituit. Astfel, la 18 martie 2019 hotărârea a devenit definitivă și irevocabilă.

Autoritatea Aeronautică Civilă a afirmat că la 20 iunie 2019 a înaintat titlul executoriu spre executare. La 04 iulie 2019, executorul judecătoresc Bănărescu Anatolie a executat titlul executoriu, transferând datoria în sumă de 5 472 738,04 lei,

penalitatea în sumă de 913 974,25 lei și dobânda de întârziere în sumă de 776 229,18 lei.

A declarat că la 25 iunie 2019, a depus o cerere la executorul judecătoresc Bănărescu Anatolie, prin care a solicitat calcularea și încasarea de la SRL „Fly One” în temeiul art. 24 din Codul de executare, a dobânzii și penalității de întârziere începând cu data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești 20 noiembrie 2018 până la data plății efective a obligației. Prin încheierea executorului judecătoresc Bănărescu Anatolie nr. 056-1071/2019, s-a dispus în temeiul art. 942 din Codul civil (în vigoare de la 01 martie 2019) doar încasarea dobânzii de întârziere pentru perioada de când hotărârea a devenit irevocabilă -18 martie 2019 și până la plata efectivă a obligației – 04 iulie 2019.

Autoritatea Aeronautică Civilă a invocat că, pentru perioada cuprinsă între data pronunțării hotărârii – 20 noiembrie 2018 și perioada rămânerii definitive și irevocabile a acesteia – 18 martie 2019, din cauza atacării de către pârât a hotărârii, nu a avut posibilitatea de a solicita penalitatea și dobânda în cadrul aceluiși proces de judecată.

Prin urmare, reclamanta consideră că este în drept de a solicita încasarea penalității în mărime de 0,05% pentru fiecare zi de întârziere și pentru perioada 21 noiembrie 2018 – 18 martie 2019 (118 zile), în mărime de 322 891,54 de lei.

De asemenea, în temeiul art. 619 alin. (1) și (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019) și art. 942 alin. (4) din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019), pârâta datorează dobânda de întârziere în sumă de 232 403,94 lei, calculată conform formulei: $5\,472\,738,04 \times (9\% + 6,5\%) / 365 \times 100$ de zile.

Reclamanta a menționat că la 12 iunie 2020, a expediat în adresa SRL „Fly One” notificarea nr. 1428, solicitând, în aceleași temeiuri legale care au fost puse la baza hotărârii din 20 noiembrie 2018, achitarea penalității în sumă de 322 891,54 de lei, calculată din suma datoriei de 5 472 738 de lei pentru perioada 21 noiembrie 2018 – 18 martie 2019, precum și dobânda legală de întârziere pentru perioada 21 noiembrie 2018 – 28 februarie 2019, în mărime de 232 403,94 de lei. Însă, pârâta nu a satisfăcut solicitările din notificare,

A solicitat încasarea de la SRL „Fly One” a penalității în mărime de 322 891,54 de lei pentru perioada 21 noiembrie 2018 – 18 martie 2019 și a dobânzii de întârziere în mărime de 232 403,94 de lei pentru perioada 21 noiembrie 2018 – 28 februarie 2019.

Prin hotărârea din 30 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Autoritatea Aeronautică Civilă a fost admisă parțial și s-a încasat de la SRL „Fly One” în beneficiul Autorității Aeronautice Civile dobânda de întârziere pentru perioada 21 noiembrie 2018 – 20 decembrie 2018 în mărime de 69 721,18 lei, în rest acțiunea fiind respinsă ca neîntemeiată. Totodată, s-a încasat de la SRL „Fly One” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 2091,64 de lei.

La data de 01 decembrie 2020, SRL „Fly One” a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

La data de 08 decembrie 2020 Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat apel împotriva hotărârii din 30 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând apelului, casarea hotărârii în partea respingerii acțiunii și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 16 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și SRL „Fly One” și a fost menținută hotărârea din 30 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanțele ierarhic inferioare au reținut prevederile art. 949 alin. (3) din Codul civil (în vigoare la momentul stingerii obligației principale), potrivit cărora, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă și-a rezervat expres acest drept la primirea executării. În speță, creanța reclamantului a fost stinsă la data de 04 iulie 2019, prin intermediul executorului judecătoresc Bănărescu Anatolie, iar, prezenta acțiune a fost depusă ulterior la data de 09 iulie 2020.

Astfel, instanțele de judecată au stabilit că Autoritatea Aeronautică Civilă nu a probat faptul că la momentul primirii executării obligației principale, și-a rezervat expres dreptul de a pretinde plata penalității ulterior, prin urmare, pretenția cu privire la încasarea penalității pentru întârzierea executării obligației principale ulterior stingerii acesteia, este neîntemeiată.

Totodată, instanțele nu au reținut referirea Autorității Aeronautice Civile la extrasul din contul curent A 15853 din 04 iulie 2019, deoarece din conținutul acestuia se atestă achitarea de către SRL „Fly One” a unei penalități în mărime de 913 947,25 de lei în baza contractului de cesiune a creanței nr. 4/17 din 22 decembrie 2017, care a fost încasată forțat în temeiul hotărârii din 20 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central, respectiv, nu demonstrează faptul că reclamantul și-ar fi rezervat expres dreptul de a cere penalități la primirea executării.

Cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, instanțele ierarhic inferioare au conchis că Autoritatea Aeronautică Civilă este în drept să pretindă încasarea dobânzii de întârziere doar pentru perioada 21 noiembrie 2018 – 20 decembrie 2018, or, calcularea și încasarea acesteia pentru perioada 21 decembrie 2018 – 28 februarie 2019 urma a fi efectuată de către executorul judecătoresc ce deținea documentul executoriu, prin care se stabilește obligația principală în temeiul art. 24 alin. (1) din Codul de executare. În speță este relevant momentul când hotărârea din 20 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central a devenit definitivă și irevocabilă prin neatacare la data de 21 decembrie 2018, întrucât apelul a fost restituit, nefiind astfel considerată ca fiind atacată cu apel, respectiv, pentru perioada 21 decembrie 2018 – 28 februarie 2019 competența de a calcula dobânda era executorul judecătoresc și nu instanța de judecată.

La data de 11 august 2021 Autoritatea Aeronautică Civilă a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și parțială a hotărârii primei instanțe în partea respingerii acțiunii, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie

admisă integral, în rest hotărârea să fie menținută. Totodată, a solicitat încasarea din contul intimatului a taxei de stat.

În motivarea recursului s-a invocat că, concluzia instanțelor ierarhic inferioare precum că nu au fost prezentate probe că la momentul primirii executării obligației principale și-a rezervat expres dreptul de a pretinde plata penalității ulterior, este în contradicție cu circumstanțele cauzei. Astfel, extrasul din contul curent nr. A 15853 din 04 iulie 2019, anexat la dosar, demonstrează faptul că odată cu primirea executării în mod benevol de către intimatului a datoriei de bază în sumă de 5 472 738.04 lei, și-a rezervat expres de a încasa penalitatea, mai mult, la această dată a și încasat penalitatea în sumă de 913 947,25 de lei.

A susținut că art. 626 alin. (3) din Codul civil, în vigoare la momentul apariției dreptului de a pretinde penalitatea, în coraport cu art. 949 alin. (3) din Codul civil, în vigoare la momentul stingerii obligației principale, reglementează doar situațiile în care clauza penală are un caracter sancționator pentru neexecutarea obligației și se aplică odată cu stingerea acesteia. În speță, însă, clauza penală, fiind un mijloc legal de garantare a executării obligației în modul corespunzător și fără întârziere, poartă un caracter compensatoriu pentru executarea cu întârziere a obligației de către intimatului.

A afirmat că instanțele au interpretat eronat prevederile art. 626 alin. (3) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), deoarece conform acestora, creditorul poate cere plata penalității numai dacă și-a rezervat expres acest drept la primirea executării. Norma dată nu stipulează un alt moment în care creditorul își poate rezerva dreptul de a cere penalitatea înaintea primirii executării, ci prevede în mod expres – la momentul primirii executării.

La caz, Autoritatea Aeronautică Civilă nu avea de unde să cunoască despre data când intimatului intenționa să transfere sumele încasate prin hotărârea din 20 noiembrie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Central.

A mai indicat că, motivarea instanțelor precum că dobânda de întârziere calculată pentru perioada 21 decembrie 2018 – 28 februarie 2019 în sumă de 162 682,76 de lei, urma să fie încasată de către executorul judecătoresc, este neîntemeiată, or, instanțele, ignorând prevederile art. 130 din Codul de procedură civilă, nu au cercetat multiaspectual, complet, nepărtinitor și nemijlocit probele din dosar și anume, încheierea executorului judecătoresc Bănărescu Anatolie nr. 056-1071/2019 din 30 septembrie 2019 și răspunsul nr. 829 din 18 septembrie 2019 al Judecătoria Chișinău, sediul Central, potrivit cărora hotărârea a devenit irevocabilă la 18 martie 2019.

La data de 07 septembrie 2021 SRL „Fly One” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În susținerea recursului s-a indicat că instanțele ierarhic inferioare eronat au aplicat în speță prevederile art. 619 din Codul civil și au dispus calcularea dobânzilor, deoarece obligația generatoare de dobânzi și penalități a fost stinsă. Astfel, dacă

obligăția de bază a fost stinsă, creditorul nu mai poate cere încasarea unor dobânzi sau penalități de întârziere.

A invocat că, la caz, sunt aplicabile cu certitudine prevederile art. 642 alin. (2) din Codul civil (redacția până la 01 martie 2019) și art. 965 alin. (2) din Codul civil (în redacția după 01 martie 2019), care exonerează debitorul de plata dobânzilor după achitarea datoriei.

A declarat că instanțele de judecată nu a motivat cu o suficientă precizie și claritate de ce au ignorat argumentele cu privire la aplicarea art. 965 alin. (2) din Codul civil și de ce au ajuns la concluzia de a calcula totuși dobânzi de întârziere, atâta timp cât obligația a fost stinsă.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 16 iunie 2021.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la adresele electronice ale recurenților la data de 20 iulie 2021 (f.d. 169).

Astfel, recursurile declarate de către Autoritatea Aeronautică Civilă la 11 august 2021 și de către SRL „Fly One” la 07 septembrie 2021, sunt în termen.

Copia recursurilor a fost expediată în adresa părților, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 188, 210-214).

Prin referința depusă la 07 septembrie 2021, SRL „Fly One” a solicitat de a considera recursul declarat de Autoritatea Aeronautică Civilă ca inadmisibil.

La 28 octombrie 2021, Autoritatea Aeronautică Civilă a depus referință, solicitând respingerea recursului declarat de SRL „Fly One”.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și SRL „Fly One” nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și SRL „Fly One”, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a

considera recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și SRL „Fly One”, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de Autoritatea Aeronautică Civilă și Societatea cu Răspundere Limitată „Fly One”, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic